

Conseqüències de la reintroducció del cérvol a Catalunya

Presentació i metodologia

Sempre he mostrat un gran interès i curiositat pel món natural, especialment pels animals. M'agrada observar-los i estudiar el seu comportament. Des de ben petit els meus pares m'han portat a la muntanya i m'han ensenyat a estimar i a respectar la natura.

Per això, des d'un bon inici volia enfocar el treball en algun animal de Catalunya, preferiblement un mamífer de grans dimensions, que em permetés realitzar observacions de camp. Tenint en compte que enmig de les dates d'inici i entrega del Treball de Recerca s'hi produïa la brama del cérvol, vaig decantar-me finalment per aquest animal ja que m'aportava una molt bona oportunitat per a la seva observació. A més a més, a mesura que em vaig fent gran vaig prenent consciència de la necessitat i la importància que existeixi un equilibri entre l'home i la natura, i en ser coneixedor de certes problemàtiques a l'entorn d'algunes espècies reintroduïdes, vaig creure interessant estudiar la seva realitat.

L'objectiu del treball era donar a conèixer les característiques biològiques i fisiològiques del cérvol i realitzar una anàlisi, el més objectiva possible, de la problemàtica causada per l'augment de la població del cérvol a les comarques del Berguedà i el Ripollès.

L'estructura del treball consisteix en un ampli fonament teòric sobre les característiques de l'animal, la història de la seva reintroducció, l'estudi de la densitat de població i l'activitat cinegètica a Catalunya. A nivell pràctic, s'analitza com afecta la presència del cérvol en la vida de l'home, tenint en compte el punt de vista dels diferents sectors implicats (pagesia, caçadors, administració i ciutadania), mitjançant enquestes i entrevistes per tal d'extreure'n unes conclusions i poder plantejar propostes de millora. Finalment, també s'ha realitzat un estudi de camp basat en observacions realitzades en diverses sortides per tal d'analitzar-ho tot des d'un punt de vista objectiu.

Cos del treball

En la primera part del treball hi consta tota la part teòrica, que permet poder entendre tot el procediment realitzat a la part pràctica.

A l'inici del treball s'hi pot trobar un ampli fonament teòric sobre la biologia del cérvol. Aquesta secció està dividida en dues parts, una introducció en la qual s'explica de manera breu la història del cérvol a Catalunya i una informació general en la qual es descriu a fons aquest animal. S'expliquen detalladament el seu hàbitat, l'alimentació, la reproducció (la brama), com identificar els seus rastres, les amenaces

que té i, finalment, el comportament i altres curiositats com la seva comunicació. El fonament teòric procedeix de la història de la reintroducció del cérvol a Catalunya i un estudi sobre l'augment de la població des d'aquestes reintroduccions. Dintre d'aquest estudi s'explica també el procediment d'obtenció de les dades amb els diferents censos al llarg de l'any.

Seguidament, hi ha un bloc de teoria on s'explica la caça com a mètode de gestió. En aquest punt s'explica de manera àmplia i profunda l'activitat de la caça a Catalunya a partir de diverses seccions com: les diferents espècies cinegètiques, les zones on està prohibida la caça, zones on està permesa, les Reserves Nacionals de caça, els diferents mètodes de caça i el pla de la temporada de caça major del 2021-2022.

Com a últim punt teòric podem trobar una àmplia descripció del pla de vigilància de fauna salvatge així com també un estudi de l'evolució dels resultats sanitaris.

En aquest punt conclou la part teòrica i comença l'experimental amb el treball de camp, que consisteix en una explicació de totes les observacions realitzades a l'aire lliure per tal de poder evidenciar la presència del cérvol en el territori. A la part final de les observacions hi ha una anàlisi de tots els resultats obtinguts.

Seguidament hi ha el bloc essencial del treball, la problemàtica i els diversos punts de vista. En aquest apartat es planteja la situació actual del cérvol a Catalunya i es mostra des del punt de vista dels diferents sectors que estan involucrats en la vida d'aquest cèrvol. Aquests sectors són la pagesia (el principal sector afectat per aquest augment exponencial de cérvols), els caçadors (perquè són els qui en realitzen la gestió) i l'Administració (que analitza els censos i pren les decisions sobre com s'ha de gestionar). També s'exposa el punt de vista de la resta de la ciutadania per tal d'obtenir un estudi el màxim d'objectiu possible.

El treball de recerca conclou amb unes conclusions que han servit per realitzar unes propostes de millora per tal de facilitar la convivència entre l'home i el cérvol a Catalunya.

Conclusions

En zones de parcs naturals, reserves de caça o territoris sense activitat ramadera el cérvol no suposa de moment una amenaça, sinó tot el contrari, augmenta la biodiversitat i la riquesa dels grans mamífers de Catalunya. Però hi ha moltes probabilitats que per la fisiologia de l'animal (alta capacitat reproductiva i variabilitat alimentària), l'evolució climàtica i la manca de depredadors sigui el vencedor de noves zones on competeix amb altres espècies, i que per tant l'equilibri que coneixem avui dia s'acabi decantant al seu favor. Tot dependrà de les polítiques d'intervenció per part de l'Administració al territori.

Dins del Berguedà i el Ripollès suposa una amenaça especialment en totes aquelles zones amb una alta activitat ramadera de vaques alletants on el cérvol competeix

directament amb els ramats per les pastures i perquè causa danys en les infraestructures dels pagesos.

Tot això posa en risc la viabilitat de certes explotacions, sobretot aquelles que no són de propietat i per les quals el ramader paga al propietari de la finca perquè s'hi alimenti el seu ramat. Aquest fet suposa indirectament un augment dels costos que moltes vegades certes explotacions no poden assumir.

Els ramats de Catalunya tenen uns nivells molt baixos de brucel·losi i tuberculosi, i els ramaders consideren la fauna salvatge com la gran amenaça sanitària actual i de futur, perquè si augmenta la densitat de cérvol, poden actuar com a reservoris de malalties erradicades o bé controlades (brucel·losi, tuberculosi i llengua blava). Per altra banda, s'ha pogut observar que el Pla de Vigilància de Fauna Salvatge no s'ha complert com estava previst. No s'acostumen a recollir totes les mostres mínimes per comarca i moltes de les que s'aconsegueixen arriben al laboratori en mal estat o amb una manca d'identificació, cosa que fa que no es puguin processar. Tampoc no s'acostuma a especificar quin nombre de mostres s'ha analitzat per cada malaltia ni quin tipus de mostra s'ha fet servir (és a dir, si s'ha utilitzat una mostra de sang, d'encèfal, de ganglis...). El nombre de mostres recollida és molt irregular en les diferents comarques afectades i en els diferents anys, i això fa que perdi la seva representativitat respecte als censos i al nombre de captures de cérvol realitzades. També cal esmentar que hi ha una gran desconfiança en el món ramader envers les analítiques de fauna salvatge que fa l'Administració, i que coincideix amb el fet que fa cinc anys que no es publiquen els resultats a la web del DAAM.

La caça ha estat prou efectiva per controlar el creixement exponencial de població de cérvol, però té una sèrie de mancances, com certes associacions de caçadors estan envellides i no acaben caçant el nombre de precintes que l'Administració els autoritza o que avui en dia l'activitat de la caça no està acceptada per la majoria de la població i l'Administració només basa la política de control de la densitat del cérvol en aquesta mesura.

Finalment, s'ha pogut evidenciar la presència de dues realitats cada vegada més distants, la urbana i la rural. L'àmbit urbà desconeix en gran mesura el problema que suposa que hi hagi una gran densitat de cérvol en certs territoris, perquè la societat urbana tendeix a idealitzar la natura i el món animal i desconeix el funcionament dels ecosistemes, criminalitzant sovint la pagesia i la ramaderia.

Bibliografia web

- Lavín, S., Marco, I., Cuenca, R., Velarde, R., Casas, E., Mentaberre, G., Cabezón, O., Closa, F., Valente, A., Casanovas, R. (2007). Guia de les espècies cinegètiques de Catalunya. Ediciones S. <http://www.gencat.cat/mediamb/publicacions/monografies/guia_especies_cinegetiques_catalunya.pdf> - Carranza, J. (2017) Enciclopedia virtual

de los vertebrados españoles. <file:///C:/Users/Usuari/Downloads/cerela_v6.pdf>
- La brama del cérvol a Catalunya: 6 llocs on veure-la. Recuperat 19 de setembre de 2020, de <<https://viatjaresdescobrir.cat/2020/09/19/brama-cervol/>> - Díaz, A. (2018, diciembre 19). La berrea del ciervo - Época, duración y vídeo. <<https://www.expertoanimal.com/la-berrea-del-ciervo-epoca-duracion-y-video-23883.html>> - La alimentación del ciervo <<https://www.deerworlds.com/es/alimentacion-del-ciervo/>>
- Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient i Habitatge (2008) Manual de cens del cérvol i cabirol. <http://www.fedecazabarcelona.com/documents/menu/com%20fer%20el%20cens_cervol%20%20i%20cabirol%20medi%20ambient.pdf> - Oriol, G. (2019). Dinamització de l'espai ecopadagògic del centre, per ajudar a desenvolupar la competència científica de l'alumnat de cicle mitjà. (Treball de Fi de Màster). Interuniversitari UVic-UCC i UOC.

Entrevistes realitzades

I. Marco (entrevista a un veterinari i professor de la UAB especialitzat en malalties d'animals salvatges, 15 de juliol de 2021). F. Bosquerol (entrevista a un agent rural d'Osona, 26 de juliol de 2021). S. Conill (entrevista a un ramader de Mas Viliella de la Pobla de Lillet, 24 de setembre de 2021). J. Mateu (entrevista a un caçador de la Pobla de Lillet, 24 de setembre de 2021). A. Cereza (entrevista a un ambientòleg propietari de l'empresa Salvatgines de la Pobla de Segur, 26 de setembre de 2021). J. Sagués (conversa personal amb el propietari d'una finca forestal i ramadera de les Lloses, membre de la Comissió tècnica de seguiment, 30 de setembre de 2021). J. Berruezo (conversa personal amb un caçador de les Lloses, 1 d'octubre de 2021). J. Vila (conversa personal amb el president i membres de la colla de caçadors de les Lloses, 1 d'octubre de 2021). J. Torralba (entrevista via correu electrònic al cap dels Forestals de la Província de Barcelona, 4 d'octubre de 2021). M. Comalrena (entrevista telefònica amb un caçador professional de les Lloses i membre de la Comissió de seguiment del cérvol, 22 d'octubre de 2021). J.M. López i J. Roldán (entrevista via correu electrònic al cap i secretari d'activitats cinegètiques de Catalunya, 24 d'octubre de 2021). M. Prat (entrevista via Zoom a una ecologista que treballa a Califòrnia, 1 de novembre de 2021). Assistència telemàtica a la 19a reunió de la Comissió tècnica de seguiment del cérvol al Berguedà i el Ripollès (29 de juny de 2021).
